

До третьої групи (від 274,6 до 316,6) увійшли 5 (або 21 %) філій Інституту з показниками навантаження спеціалістів, нижчими за середнє значення. У цих філіях працює 15 % від загальної фактичної чисельності, спеціалістів аграрного профілю, які виконують 14 % усієї програми сортодослідів державної системи охорони прав на сорти рослин. Середнє навантаження сортодослідами по групі – 308.

До четвертої групи (від 87,5 до 195,6) увійшли 11 (або 46 %) філій Інституту з найнижчими показниками навантаження спеціалістів. Середнє навантаження сортодослідами по групі – 141, що у 2,0 рази менше від середнього показника по системі. У цих філіях працює 47 % від загальної фактичної чисельності, спеціалістів аграрного профілю, які виконують лише 20 % усієї програми сортодослідів державної системи охорони прав на сорти рослин.

Таким чином, лише 8 (або 33 %) філій Інституту мають показники навантаження сортодослідами, вищі за середнє значення по мережі і виконують 67 % усієї програми сортодослідів державної системи охорони прав на сорти рослин. Решта 16 (або 67 %) філій мають показники навантаження сортодослідами, нижчі за середнє значення.

Зважаючи на жорсткі умови економії бюджетних коштів при формуванні кадрової політики підрозділів та підборі персоналу, виконання адміністративних функцій має обов'язково поєднуватись із закріпленням культур за директорами та завідувачами відділів/лабораторій та оптимізацією іншого персоналу. Для Інституту невиправдані витрати – утримувати суто працівників-адміністраторів. Доцільно робити ставку в майбутньому на комплексних спеціалістах – менеджерах-технологах.

Відповідно, раціональне використання наявних у філіях трудових ресурсів носить багатоаспектний характер, який передбачає удосконалення планування та комплексного використання цих ресурсів. Значну роль слід приділяти економічній оцінці ресурсів, яка тісно повинна бути пов'язана з прийняттям управлінських рішень щодо їх використання.

УДК 635.13:581.19

Завадська О. В., Байба Т. В.

*Національний університет біоресурсів і природокористування України,
вул. Героїв Оборони, 13, м. Київ, 03041, e-mail: zavadaska3@gmail.com*

ЯКІСТЬ КОРЕНЕПЛОДІВ МОРКВИ РІЗНИХ СОРТІВ ТА ГІБРИДІВ, ВИРОЩЕНИХ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Щороку в Україні моркву вирощують на площі понад 23 тис. га. Коренеплоди вживають у свіжому, відвареному, замороженому та сушеному вигляді. Вони багаті на поживні речовини, вітаміни та мінеральні солі. Морква є основним джерелом каротину, який відіграє важливу роль у підтриманні стійкості організму до різних інфекційних захворювань.

Світові рослинні ресурси: стан та перспективи розвитку

Як відомо, придатність коренеплодів до зберігання чи доцільність їх використання на переробку залежить від біометричних показників, органолептичних, умісту основних біохімічних речовин, зокрема сухої речовини, цукрів, а ці показники залежать, насамперед, від сортових особливостей.

Одним із завдань наших досліджень було оцінити коренеплоди моркви різних сортів та гібридів за комплексом показників, зокрема – біометричними, органолептичними та біохімічними.

Дослідження проводили протягом 2012–2014 рр. у Національному університеті біоресурсів і природокористування України.

Біохімічні показники визначали згідно із загальноприйнятими методиками, зокрема: вміст сухих речовин – методом висушування у сушильній шафі за температури 105 °С до сталої маси; вміст сухих розчинних речовин – на рефрактометрі за ГОСТ 8756.2-70.0-82; вміст цукрів – ціанамідним методом, інвертних і сахарози – за ГОСТ 8756.13-87; каротинів – методом Циреля.

Для досліджень відібрали вісім сортів та гібридів моркви, а саме: 'Натська Харківська', 'Вікінг F₁', 'Еволюція', 'Марс F₁', 'Наполі F₁', 'Purple Haze F₁', 'Yellow stone' (жовтозабарвлені коренеплоди) та 'White sabine F₁' (біле забарвлення).

Як контроль вибрали український сорт 'Нантська харківська', включений до Державного реєстру сортів рослин у 1952 р.

Найдовші коренеплоди формували рослини сорту 'Еволюція' – 22,7 см, що на 5,9 см більше порівняно з контролем (різниця істотна). Суттєво переважали контроль за цим показником і коренеплоди гібрида 'White Sabine F₁', середня довжина яких становила 21,5 см. Між іншими досліджуваними варіантами істотної різниці за довжиною коренеплоду не виявлено.

Вміст сухої речовини у коренеплодах досліджуваних сортів коливався у межах від 10 до 13,5 %. Найбільше їх накопичували коренеплоди гібрида 'Purple Haze F₁', що мають фіолетове забарвлення кори та оранжеву серцевину, та сорту 'Еволюція' – 13,5 і 12,9 % сухої речовини відповідно; найменше – коренеплоди гібрида 'Марс F₁' – 10,0 %.

Загального цукру накопичувалося також найбільше у коренеплодах вищезазначених сортів – більше 6,2 %. Серед інвертних цукрів у коренеплодах моркви значно переважала сахароза порівняно з глюкозою.

За вмістом каротину, що є основним біологічно-цінним показником в коренеплодах моркви, переважали коренеплоди сорту 'Еволюція' та 'гібрида Марс F₁' (понад 14 мг/100 г).

Найвищими смаковими властивостями відзначились коренеплоди сортів 'Нантська Харківська' (контроль) та 'Еволюція' (дегустаційна оцінка більше 7 балів за 9-бальною шкалою).

Таким чином, за комплексом органолептичних та біохімічних показників серед досліджуваного сортименту виділилися коренеплоди сорту 'Еволюція'.